

SERVET-İ FÜNUN EDEBİYATI

1896 yılında Recaizade Mahmut Ekrem'in teşviki ve Tefik Fikret'in o döneme kadar bilim ve teknik alanlarında yayınlarıyla tanınmış Servet-i Fünun dergisinin başına geçmesi ve bu dergiyi bir edebiyat dergisi haline getirmesiyle bu edebî dönem başlamıştır. Tanzimat edebiyatındaki gazetenin fonksiyonunu üstlenen dergiler, o dönemde edebî tartışmaların da merkezinde olmuştur. Bunun için bir dergi etrafında toplanma gereği duyan Recaizade Mahmut Ekrem, Tefik Fikret'i Servet-i Fünun dergisinin başına geçmesi için ikna etmiş ve Tefik Fikret de bu dergiyi bir edebiyat dergisi haline getirmiştir.

Servet-i Fünun dergisi, dönemin yenilikçi yazarlarının fikirlerini açık bir şekilde söylediği bir kürsü olmuş ve yayın hayatına 1901 yılına kadar aralıksız devam etmiştir. Bu yılda derginin yazarlarından Hüseyin Cahit Yalçın'ın Fransızcadan çevirdiği "Edebiyat ve Hukuk" makalesi üzerine dergi Fransız İhtilalı'nın fikirlerini yaymak ve Fransa ve Osmanlı arasında olumsuz benzerlikler kurmak gibi suçlamalarla karşı karşıya kalmış ve dergi kapatılmıştır. Sonraları tekrar yayın hayatına dönse de eski başarı yakalanamamış ve topluluk dağılmıştır.

Servet-i Fünun dönemi edebiyatının genel özellikleri

- ‘Sanat için sanat’ ilkesine bağlıdırlar.
- Cümlelerin dize ya da beyitte tamamlanması kuralını yıkmışlar ve cümleyi özgürlüğüne kavuşturmuşlardır. Beyitin cümle üzerindeki egemenliğine son verirler.
- Servet-i Fünuncular aruz ölçüsünü kullanırlar. Ancak aruzun dizeler üzerindeki egemenliğini de yıkarak, bir şiirde birden çok kalıba yer vermişlerdir.
- Onlar ‘her şey şiirin konusu olabilir’ görüşünü benimsemişler; fakat dönemin siyasal baskıları nedeniyle aşk, doğa, aile hayatı ve gündelik yaşamın basit konularına eğilmişlerdir.
Şiirde ilk defa bu dönemde konu bütünlüğü sağlanmıştır.
- ‘Sanatkârâne üslup’ ve yeni bir ‘vokabüler’ (sözvarlığı) yaratma kaygısıyla oldukça ağır bir dil kullanmışlardır.
- ‘Kafiye kulak içindir’ görüşünü benimserler.
- Şiirde üç değişik biçim kullanmışlardır. Sone, Terzarima, Balad
- Divan edebiyatından alıp, türlü değişikliklerle kullandıkları müstezat (serbest müstezat)
Bütünüyle kendi yarattıkları biçimler
- Şiirde olduğu gibi romanda da (devrin siyasal baskıları nedeniyle) sosyal konulardan uzak dururlar.
- Romanda, romantizmin kimi izleri bulunmakla birlikte genel olarak realizme bağlıdırlar.
Romanda da dil ağır, üslup sanatkârânedir.
- Roman tekniği sağlamdır.
- Yazarlar daha çok yaşadıkları ortamı anlatma yoluna gittikleri için konular, İstanbul’un çeşitli kesimlerinden alınmalıdır.
- Betimlemeler gözleme dayalıdır ve nesneldir.
- Bu dönem sanatçıları, devrin siyasal baskıları nedeniyle gazetecilik, tiyatro gibi alanlara pek fazla eğilmemişlerdir.
- Her bakımdan Avrupalılaşmak gerektiğine inanmışlar ve Batının ilim, sanat ve edebiyatından yararlanmaya çalışmışlardır.
- Dîvan edebiyatı büyük ölçüde zaafa uğratılmış, en ufak bir hamle yapamayacak hale getirilmiştir.
Ortaya koyulan edebî ürünlerin ağırlık noktasını aşk, tabiat, merhamet, sanatkârın kendi günlük yaşayışı ve yakın çevresi gibi ferdî konular ve psikolojik tahliller teşkil eder.
- Şiir, hikâye, roman, edebi tenkit, makale ve mensur şiire çok önem verilerek bu türlerde Batılı örneklerle ulaşılmış; tiyatro, mizah ve edebiyat tarihi gibi türler sönük kalmıştır.
- Bu dönem şairleri, Dîvan edebiyatı nazım şekillerinin pek çoğuna yer vermediler. Verdiklerinde ise çok büyük değişiklik yaptılar. Ayrıca

Fransız şiirinden aldıkları sone-terza-rima gibi Batı edebiyatını klasik nazım şekillerini kullandılar.

- Hece vezni önemsenmemiş, bu vezinle sadece çocuk şiirleri yazılmıştır. Aruza önem verilmiştir. Nazım, nesre yaklaştırılmıştır. Göze göre kafiye değil, kulağa göre kafiye anlayışı benimsenmiştir.
- En kusurlu yönleri, dil ve üsluptur. “Sanat, sanat içindir” anlayışı ile hareket ettikleri için, konuşma dilinden uzaklaşarak, anlaşılamayan bir dil ile süslü, yapmacık bir söyleyişe yöneldiler.

SERVETİ FÜNUN EDEBİYATINDA ŞİİR

- * Abdülhak Hamid'in şekilde yaptığı yeniliği daha da genişletirler.
- * Fransız şiirinden “sone” , “terzarima” ve “balad” gibi nazım türlerini alırlar. Müstezad (serbest nazım)ı, yaygın ölçüde kullanırlar.
- * Şiirde ahengi yaratmada aruz vezninden yararlanılır. Konunun yapı-sına uygun, aruzun değişik kalıpları kullanılır. Ahenk endişesiyle aynı şiirde değişik vezinlere yer verirler.
- * Kafiye göz için değil, kulak içindir ilkesi benimsenir. Kafiye, ahenk unsuru olarak ele alınır.
- * Şairler, mısra bağımsızlığı anlayışına ve ifadenin bir beyitte bitmesi geleneğine karşı koyarlar. Bütün güzelliğine önem verirler.
- * Şiirde anjambmanlar kullanarak, şiiri nesre yaklaştırmaya çalışırlar. Şiirde cümleleri istedikleri kısalık ve uzunlukta kullanırlar. Cümleyi mısra ortalarında tamamlayarak, beş altı mısra kadar uzattıkları olur
- * Şiirin konusunu genişletirler. Ferdî duygu ve hayâllerin yanı sıra, aşk, tabiat ve allı hayatı başlıca temalar arasındadır. Hayâl-hakikat çatışması şiirde dikkat çekici boyutlardadır.
- * Ferdîyetçi sanat anlayışı şiire egemendir. Aşırı duygusallık ve yeni hayâl dünyası kurma eğilimi, onları ferdiyetçi kılmıştır. Bu yüzden aşk ve tabiat konusuna ağırlık verirler.
- * Romantizmden sembolizme kadar açılan şairler, yeni bir duyuş, yeni bir zevk ve estetik getirmişlerdir. Beğendikleri birçok hayâlleri şiire sokarlar.
- * Parnasizmin ve sembolizmin etkisiyle şiire resim ve mûsikî girer. Ses ve ahenk şiire egemen olur. Şiire özgü bir vokabüler (kelime kadrosu) yaratılır. Şiirde kuvvetli bir mûsikî dili görülür. Şiire dış mûsikî ve iç mûsikî egemendir. T. Fikret dili ve tekniğiyle dış mûsi-kîyi, C. Sahabettin ise ince buluş, parlak hayal ve mecazlarıyla iç mûsikîyi sağlarlar.
- * Şiir dilinde Arapça, Farsça kelime ve tamlamalar vardır. Sanatkâra-ne bir üslûp peşindedirler. Batı etkisinde şiire yeni sözler girer:
- * Servet-i Fünun şiiri, II. Meşrutiyet'in ilanıyla (1908) sosyal meselelere yönelir.

SERVETİ FÜNUN EDEBİYATINDA DÜZYAZI

- * Servet-i Fünun sanatçıları, iyi bir öğrenim görmüş ve yabancı dil öğrenmişler; böyle Batı edebiyatını yakından tanımışlardır.
- * Arapça ve Farsçadan aldıkları sözler yenidir ve yepyeni bir anlamda kullanılmıştır. Kullandıkları kelime ve tamlamalar, Batı edebiyatından almış oldukları sözleri karşılar niteliktedir.
- * Aydın kesim için yazmak düşüncesi, dilde sadelikten uzaklaşmalarına neden olmuştur. Süslü ve sanatlî nesir örnekleri vermişler.
- * Sanat için sanat anlayışı, sanatlî bir nesir ortaya çıkarmıştır.
- * İnançsızlıkları ve tarihi bir derinliğe sahip olmayışları yüzünden, karamsardırlar. Bu durumları eserlerine de yansımıştır. Derinleştikleri en önemli konu, estetik ve sanattır. Sanatın yolunu açmışlar, sanatta belirli bir olgunluğa erişmişlerdir.
- * Gerçek tenkîd, Servet-i Fünun nesriyle edebiyatımıza girmiştir. Toplumsal konulardan uzak kalan sanatçılar, nesirde uzun cümlelerin yanında, Batı edebiyatının etkisiyle bağlaçlardan arınmaya ve kısa cümleler oluşturmaya özen göstermişlerdir.
- * Fransız edebiyatının etkisinde kalan yazarların cümlelerinde, Fransız cümle yapısının hakimiyeti görünmektedir. Söz diziminde yenilikleri dikkat çeker. Fiilimsilerle birleşik cümleler kurulmuş; bağı ve sıra cümlecikleri sık sık kullanılmıştır.
- * Sanatlî üslûpları, nesirle şiir yazmak yolunu açmış, mensur şiir yolunda örnekler vermişlerdir (Halit Ziya, Cenap Sahabettin, Mehmet Rauf...)

SERVETİ FÜNUN EDEBİYATINDA HİKAYE VE ROMAN

- * Hikâye ve romanda teknik yönden gelişme gözlenir. Kısa hikâye, bu dönemde edebiyatımıza girer. Hikâye ve roman edebî bir çizgiye ulaşır. Batılı anlamda Türk romanı bu dönemde yazılır.
- * Roman tekniği modern ve sağlamdır. Olayların örgüsü, işlenişi ve konuşmalar başarılı bir biçimde verilir.
- * Eserde, yazar kişiliğini gizler.
- * Psikolojik romanın ilk örneği, bu devrede görülür (M.Rauf, Eylül). Kişilerin ruh durumları anlatılır ve çözümlenir; sosyal hayat tasvir edilir.
- * Gerçek hayat sahnelerine yer verilir. Hayatta görülen ve görülmesi mümkün olan olay ve kişiler anlatılır.
- * Tip yaratmada, tasvir ve portrelerde başarı sağlanır. Realist ve natüralist çizgiye yaklaşılr. Realizm ve natüralizm vb... edebî akımlar örnekleriyle birlikte edebiyatımıza girer
- * Romanda romantizmin etkisi belirgin biçimdedir. Zamanla realizme yönelme başlar. Roman içinde yaşanan toplum yaşantısı dile getirilir. Batıya ayak uydurma yolundaki çabalar, romana konu olur. Sanatçının yol gösterici olduğuna inanan romancılar, batılılaşma sürecinde kendilerine göre uygun buldukları örnekleri romana sokarlar (H. Ziya, Aşk ı Memnu),
- * Romanda, sosyal davalara yer verildiğine rastlanmaz. Çevre özelliklerinden ve milli konulardan yoksundurlar.
- * Konularını İstanbul'daki seçkinler tabakasından -özellikle- batılı çevrelerden alırlar. Bu nedenle "Salon edebiyatı" oluşturdukları öne sürülür. Aydınlar için yazmış olmaları, halktan uzaklaşmalarına neden olur.
- * Klâsik vak'a hikâyesi, Halit Ziya ile doruk noktaya ulaşır. Hikâyeler, orta halli ve yoksul insanları konu edinir; İstanbul'un dışına çıkılır.
- * Hayâl kırıklığı, üzüntü ve başarısız aşklar, hikâye ve romana giren belirgin temalardır. Hikâye ve romanda realizme geçiş, gözlemi getirir, hayâli ikinci sıraya iter. Yazarlar, realizmin ve natüralizmin etkisinde kalırlar.
- * Kadına özel ilgi, bu dönemde görülür. Kadın; ev içi romanlarındaki kadın tipleri ve kadınlara ait eşyaların tasviri gibi değişik şekillerde ortaya çıkar. Şahıs ve mekân tasvirlerinde üslûp sanatlı ve süslüdür.
- * Roman ve hikâyelerin dili, üslûbu kusurludur. Süslü ve sanatlı anlatım tutkusu ileri ölçüdedir. Estetik uğruna Arapça ve Farsça kelime ve tamlamalar, hikâye ve romanda geniş ölçüde vardır. Üslûp anlayışı ve arayışı, Türkçenin kimi zaman anlaşılmasız hâle gelmesine sebep olur. ikizli, üçüzlü ve dördüzlü tamlamalarla oluşturulan kullanımlar, karışıklığa neden olur.

* Fransız dilinin etkisiyle Türkçenin söz dizimi genişlik kazanır. Cümlelerin öğeleri yer değiştirir; bazen cümleler yarıda bırakılır, kesik cümlelere yer verilir. Cümleler isteğe bağlı olarak kısaltılır veya uzatılır.

TEVFİK FİKRET (1867 – 1915)

- Önceleri sanat için sanat, sonraları toplum için sanat anlayışını savunmuş ve buna uygun eserler vermiştir.
- Toplumsal ve siyasal ortamı *Han-ı Yağma*, *95'e Doğru*, *Balıkçılar*, *Haluk'un Bayramı*, *Hasta Çocuk*, *Tarih-i Kadim*, *Millet Şarkısı*, *Promete*, *Nesrin*, *Sis* gibi şiirleriyle eleştirmiştir.
- Karamsarlığı ve iç dünyasındaki çalkantıları şiirlerinde öne çıkarmıştır.
- Serbest müstezatı şiirlerinde başarıyla kullanmıştır.
- Aruzla Türkçeyi, şiirle düz yazıyı başarıyla kaynaştırmayı bilmiştir.
- Beyit ve mısra bütünlüğünü kırmış, anlamı birkaç dizeye yaymıştır.
- Nazmı nesre başarıyla yaklaştırmış, manzum hikâyeler yazmıştır.
- Şiirlerinde noktalama işaretlerine, biçimsel mükemmelliğe, tasvire önem vermiştir.
- “Yağmur” şiirinde olduğu gibi şiirin içeriğine uygun aruz kalıplarını seçip kullanmıştır.
- Şiirlerinde parnasizmden etkilenmiştir.

Eserleri:

- **Şiir:** *Rübab-ı Şikeste*, *Rübabın Cevabı*, *Haluk'un Defteri*, *Şermin* (Hece ölçüsüyle yazdığı çocuk şiirleri)

CENAP ŞAHABETTİN (1870 – 1935)

- “Sanat için sanat” anlayışına uygun eserler vermiştir.
- Parnasizmin ilk örneklerini vermiştir.
- Şiirlerinde müziğe önem vermiş ve sembolizmin öncüsü olmuştur.
- Arapça ve Farsça sözcüklerle, özgün imgelerle yüklü ağır bir dili vardır.
- Şiirlerinin konusunu daha çok “doğa”dan almıştır. Elhan-ı Şita adlı şiiriyle tanınır.
- Cenap Şahabettin, şiirlerini Evrak-ı Leyal adı altında toplamak istemişse de bu gerçekleşmemiştir.
- Günümüzde onun bu isteğine uygun olarak şiirleri Evrak-ı Leyal başlığı altında bir araya getirilmiştir.

Eserleri:

- **Şiir:** *Evrak-ı Leyal*
- **Düz yazıları:** *Evrak-ı Eyyam, Nesr-i Harp, Nesr-i Sulh* (makaleler, düz yazılar)
- **Gezi:** *Hac Yolunda, Avrupa Mektupları, Suriye Mektupları*
- **Özdeyiş:** *Tiryaki Sözler*
- **Tiyatro:** *Yalan, Körebe, Küçük Beyler*

HALİT ZİYA UŞAKLIGİL (1866 – 1945)

- Türk edebiyatında Batı tarzında eser veren ilk büyük romancıdır.
- Servet-i Fünun döneminin en güçlü yazarıdır.
- Fransız realist ve natüralist yazarlardan etkilenmiştir.
- Eserlerinde geniş tasvirlerle ve psikolojik tahlillere yer vermiştir.
- Hikâyelerinde Maupassant tarzı hâkimdir.
- Romanlarında İstanbul'daki eğitimli ve zengin kesimi konu almış, hikâyelerinde ise halkın arasına girmeye çalışmıştır.
- Arapça ve Farsça sözcük ve tamlamaları kullandığı ağır bir dili vardır. (Sağlığında eserlerini yine kendisi sadeleştirmiştir.)
- Mai ve Siyah'ta Ahmet Cemil tipinden hareketle Servet-i Fünun kuşağının ideallerini, beklentilerini, hayal kırıklıklarını anlatmıştır.
- Aşk-ı Memnu'da bir Türk aile yapısını ayrıntılı olarak incelemiş ve alafranga özentisini eleştirmiştir.
- Türk edebiyatında "mensur şiir" in ilk örneklerini vermiştir.

Eserleri:

- **Roman:** *Sefile, Nemide, Bir Ölü'nün Hatıra Defteri, Ferdi ve Şürekâsı, Mai ve Siyah, Aşk-ı Memnu, Kırık Hayatlar*
- **Hikâye:** *Bir Şi'r-i Hayal, Bir Yazın Tarihi, Solgun Demet, Hepsinden Acı, Aşka Dair, Onu Beklerken, İhtiyar Dost, Kadın Pençesi, İzmir Hikâyeleri.* (Ali'nin Arabası adlı hikâyesinde Anadolu'ya yönelir.)
- **Oyun:** *Kâbus, Fûruzan, Fare*
- **Anı:** *Kırk Yıl, Saray ve Ötesi, Bir Acı Hikâye*
- **Deneme:** *Sanata Dair*
- **Mensur şiir:** *Mensur Şiirler, Mezardan Sesler*

HÜSEYİN CAHİT YALÇIN (1874 – 1957)

- Roman ve hikâyeci olarak ün kazanmış; sonraları siyasi yazarlığa geçmiştir.
- Roman ve hikâyelerinde şairane ve süslü bir üslup kullanmıştır.
- Fıkra, anı, eleştiri, mensur şiir türlerinde de eserler yazmıştır.
- Eski-yeni tartışmalarında yeni edebiyatın başta gelen savunucularından olmuştur.
- “Edebiyat ve Hukuk” makalesinden dolayı Servet-i Fünun dergisi kapatılmıştır.

Eserleri:

- **Hikâye:** *Hayat-ı Muhayyel*
- **Roman:** *Hayal içinde*
- **Eleştiri:** *Kavgalarım*
- **Anı:** *Edebi Hatıralar (Edebiyat Anıları), Siyasal Anılar*

MEHMET RAUF (1875 – 1931)

- İlk psikolojik romanımız olan Eylül’ün yazarıdır.
- Kahramanların iç konuşmalarına ilk kez Mehmet Rauf yer vermiştir.

Eserleri:

- **Roman:** *Eylül, Ferda-yı Garam, Genç Kız Kalbi*
- **Hikâye:** *Son Emel, Bir Aşkın Tarihi, Üç Hikâye*
- **Mensur Şiir:** *Siyah İnciler*

AHMET HİKMET MÜFTÜOĞLU (1860 – 1927)

- Servet-i Fünun dergisinde sanatlı, ağır bir dille yazdığı hikâyelerle Servet-i Fünun topluluğu içinde yer almıştır.
- Hikâyeleri Maupassant tarzına (olay hikâyeciliği) uygundur.
- Türkçülük ve Yeni Lisan akımını benimsedikten, Türk Yurdu, Türk Derneği dergilerine geçtikten sonra milli konularda sade bir dille hikâyeler yazmıştır.

Eserleri:

- **Hikâye:** *Haristan ve Gülistan, Çağlayanlar*
- **Roman:** *Gönül Hanım*

SÜLEYMAN NAZİF (1870 – 1927)

- İlk şiirlerinde Namık Kemal başta olmak üzere Tanzimat şairlerinden etkilenmiştir.
- Makale, şiir, mensur şiir, mektup gibi türlerde eserler vermiştir.
- Nesirlerinde ahenk kaygısıyla yabancı sözcük ve tamlamalardan yararlanmışır. **Eserleri:Şiir:** *Gizli Figanlar, Fırak-ı Irak, Malta Geceleri* (nazım nesir karışık)

SERVET-İ FÜNUN DÖNEMİNİN DİĞER SANATÇILARI

CELAL SAHİR EROZAN (1883-1935)

FAİK ALİ OZANSOY (1876-1950)

HÜSEYİN SUAT YALÇIN (1867-1950)

HÜSEYİN SİRET ÖZSEVER (1872-1959)

ALİ EKREM BOLAYIR (1867-1937)

AHMET ŞUAYB (1876-1910)

AHMET İHSAN TOKGÖZ (1867-1947)

SAFVETİ ZİYA (1875-1929)

SAFVET NEZİHİ (1871-1939)

SERVETİ FÜNUN EDEBİYATINDA DÜZYAZI

- * Servet-i Fünun sanatçıları, iyi bir öğrenim görmüş ve yabancı dil öğrenmişler; böyle Batı edebiyatını yakından tanımışlardır.
- * Arapça ve Farsçadan aldıkları sözler yenidir ve yepyeni bir anlamda kullanılmıştır. Kullandıkları kelime ve tamlamalar, Batı edebiyatından almış oldukları sözleri karşılar niteliktedir.
- * Aydın kesim için yazmak düşüncesi, dilde sadelikten uzaklaşmalarına neden olmuştur. Süslü ve sanatlı nesir örnekleri vermişler.
- * Sanat için sanat anlayışı, sanatlı bir nesir ortaya çıkarmıştır.
- * İnançsızlıkları ve tarihi bir derinliğe sahip olmayışları yüzünden, karamsardırlar. Bu durumları eserlerine de yansımıştır. Derinleştikleri en önemli konu, estetik ve sanattır. Sanatın yolunu açmışlar, sanatta belirli bir olgunluğa erişmişlerdir.
- * Gerçek tenkid, Servet-i Fünun nesriyle edebiyatımıza girmiştir. Toplumsal konulardan uzak kalan sanatçılar, nesirde uzun cümlelerin yanında, Batı edebiyatının etkisiyle bağlaçlardan arınmaya ve kısa cümleler oluşturmaya özen göstermişlerdir.
- * Fransız edebiyatının etkisinde kalan yazarların cümlelerinde, Fransız cümle yapısının hakimiyeti görünmektedir. Söz diziminde yenilikleri dikkat çeker. Fiilimsilerle birleşik cümleler kurulmuş; bağlı ve sıra cümlecikleri sık sık kullanılmıştır.
- * Sanatlı üslupları, nesirle şiir yazmak yolunu açmış, mensur şiir yolunda örnekler vermişlerdir (Halit Ziya, Cenap Sahabettin, Mehmet Rauf...)

SERVETİ FÜNUN EDEBİYATINDA HİKAYE VE ROMAN

- * Hikâye ve romanda teknik yönden gelişme gözlenir. Kısa hikâye, bu dönemde edebiyatımıza girer. Hikâye ve roman edebî bir çizgiye ulaşır. Batılı anlamda Türk romanı bu dönemde yazılır.
- * Roman tekniği modern ve sağlamdır. Olayların örgüsü, işlenişi ve konuşmalar başarılı bir biçimde verilir.
- * Eserde, yazar kişiliğini gizler.
- * Psikolojik romanın ilk örneği, bu devrede görülür (M.Rauf, Eylül). Kişilerin ruh durumları anlatılır ve çözümlenir; sosyal hayat tasvir edilir.
- * Gerçek hayat sahnelerine yer verilir. Hayatta görülen ve görülmesi mümkün olan olay ve kişiler anlatılır.
- * Tip yaratmada, tasvir ve portrelerde başarı sağlanır. Realist ve natüralist çizgiye yaklaşılar. Realizm ve natüralizm vb... edebî akımlar örnekleriyle birlikte edebiyatımıza girer
- * Romanda romantizmin etkisi belirgin biçimdedir. Zamanla realizme yönelme başlar. Roman içinde yaşanan toplum yaşantısı dile getirilir. Batıya ayak uydurma yolundaki çabalar, romana konu olur. Sanatçının yol gösterici olduğuna

- inanan romancılar, batılılaşma sürecinde kendilerine göre uygun buldukları örnekleri romana sokarlar (H. Ziya, Aşk ı Memnu),
- * Romanda, sosyal davalara yer verildiğine rastlanmaz. Çevre özelliklerinden ve milli konulardan yoksundurlar.
  - * Konularını İstanbul'daki seçkinler tabakasından -özellikle- batılı çevrelerden alırlar. Bu nedenle "Salon edebiyatı" oluşturdukları öne sürülür. Aydınlar için yazmış olmaları, halktan uzaklaşmalarına neden olur.
  - * Klâsik vak'a hikâyesi, Halit Ziya ile doruk noktaya ulaşır. Hikâyeler, orta halli ve yoksul insanları konu edinir; İstanbul'un dışına çıkılır.
  - * Hayâl kırıklığı, üzüntü ve başarısız aşklar, hikâye ve romana giren belirgin temalardır. Hikâye ve romanda realizme geçiş, gözlemi getirir, hayâli ikinci sıraya iter. Yazarlar, realizmin ve natüralizmin etkisinde kalırlar.
  - * Kadına özel ilgi, bu dönemde görülür. Kadın; ev içi romanlarındaki kadın tipleri ve kadınlara ait eşyaların tasviri gibi değişik şekillerde ortaya çıkar. Şahıs ve mekân tasvirlerinde üslûp sanatlı ve süslüdür.
  - * Roman ve hikâyelerin dili, üslûbu kusurludur. Süslü ve sanatlı anla-tım tutkusu ileri ölçüdedir. Estetik uğruna Arapça ve Farsça kelime ve tamlamalar, hikâye ve romanda geniş ölçüde vardır. Üslûp anla-yışı ve arayışı, Türkçenin kimi zaman anlaşılmasız hâle gelmesine se-bep olur. ikizli, üçüzlü ve dördüzlü tamlamalarla oluşturulan kulla-nımlar, karışıklığa neden olur.
  - * Fransız dilinin etkisiyle Türkçenin söz dizimi genişlik kazanır. Cüm-lenin öğeleri yer değiştirir; bazen cümleler yarıda bırakılır, kesik cümlelere yer verilir. Cümleler isteğe bağlı olarak kısaltılır veya uzatılır.